

KURIER LITIEWSKI

w WILNIE dnia 2. Września V. S. ROKU 1808.

S. PETERSBURG V. S. d. 21 Sierpnia. Półkownik Tarasow został Szefem Saratowskiego półku muszkietyerów. W imiennym ukazie danym Senatowi d. 31 lipca wyrażono. W okolicznościach teraźniejszych wojennych J. J. Mość znajdując przyzwyczajenie, ażeby zagraniczne towary przychodzące do Rossyi opatrzone były rzetelnymi świadectwami, iako nie są produktem tych krajów, z którymi wojuiemy. Przeto postanowiono i. Naosnowie ukazu r. 1793 d. 8 kwietnia wszystkie okręta z cudzych krajów posłane do portów Rossyjskich, mieć powinny świadectwo na swój ładunek, iako ten nie składa się z produktów Angielskich, Szwedzkich, lub ich osad; podobnymi świadectwami opatrzone być powinny towary do lądowych granic Rossyjskich przywożone. 2. Te świadectwa mają być dawane gdzie są Rossyjscy Konsulowie przez nich, gdzie niema od rządu miasta z którego towar wychodzi; a jeżeli w miastach gdzie Konsulów niema znajdując się poselstwa Rossyjskie, tam świadectwa mieyskie mają być zaświadczone przez Kancellarye poselskie. 3. Bez tych świadectw towary zagraniczne do granic Rossyjskich nie będą wpuszczone, owszem należy one zwrócić w terminie przepisany; na okrętach pomienione towary przynoszących nie wolno wysłać za granicę produktów Rossyjskich. 4. Od prawidła powszechnego wyjątkiem się produkty Tureckie i Angielskie krajów Azyatyckich przychodzące do Czarnomorskich, Azowskich, Caspiskich portów, iakoteż do granicy lądowej, gdzie używają się taryffy Astrachańska, Orenburska, Kiachtyńska; na takowe produkty żadnych świadectw nie potrzeba. 5. Ten ukaz zaczął być wykonywany d. 1 stycznia r. 1809. W drugim ukazie tegoż d. 31 lipca wyrażono. Morskim przepisem cełnym postanowiono, dla zachęcenia żeglugi krajowej brać cło przy wyjeździe na morze i wejściu do portów od produktów Rossyjskich, które cudzoziemcy przewożą z jednego portu Rossyjskiego do drugiego; lecz ponieważ w liczbie tych towarów mogą znajdować się takie, które iako zagraniczne są zabronione taryffą, a w przepisie nic o nich nie wspomniano; przeto nie poddając onych pod konfiskatę rozkazano przepuszczać iako towar nie wymieniony z opłatą cła 30 procentów.

GL. X. Holsztyński Oldenburgski będzie G. Gubernatorem Estlandzkim do interesów cywilnych; wojennym zaś Gubernatorem w Rewlu zostanie Admirał Spiridow. Officyerowie dla ran odniesionych na wojnie i kalectwa do służby nie zdadni, odtąd nie inaczej będą uwalniani od niej z pensją całej gaży, aż okażą o kalectwie swoim nie tylko świadectwo Doktorów, ale też wszystkich oficyerów półku w którym zostawali, z wy-

rażeniem iż rzeczywiście służyć nie mogą, i godni są pensyi.

Dalsze czynności wojenne armii Rossyjskiej w Finlandyi. D. 22 lipca główną kwaterę przeniesiono do Abo. G. Denisow donosił, że komendę korpusu swego oddał GM. Szepielew. D. 16 po złączeniu w Lapferd Półkownika Jagodina ustępującego z Kauchaioki, G. Denisow umyślił znowu te mieysca opanować, ażeby nie dopuścić Szwedom na Lapferd nastąpić z 3 stron razem; przeto zasiliwszy Jagodina strzelcami i kozakami ruszył sam na przód. Nieprzyjaciele zajmowali stanowisko w wąwozie pod wsią Manila, które z działa broniły, strzelce rozrzuć, i z kolumny; lecz po 4 godzinnej bitwie zakończonej d. 17 o godzinie 2 z północy, przeciwna strona zepchną została ztraciwszy zabitych 39 żołnierzy i Kapitana; z Rossyanów 3 poległ, raniony Officyer, żołnierzy 11. Zatem kazano Półkownikowi Jagodin po krótkim spoczynku zająć Kauchaioki. Z rana nieprzyjaciel uderzył na Lapferd we wszystkich punktach, wysadziwszy w odnodze Christianstadzkiej ludzi pod zastoną 5 szalup, i razem od Peilax napadając. Major Essen z strzelcami przeszkadzał lądowaniu; komendant przedniej straży Kisielew doczekawszy się posiłku na drodze krzyżowej, miał uderzyć, i dawne stanowisko pozyskać. Po 3 godzinnej ciągłej strzelaninie Szwedzi porażeni wszędzie utracili 100 zabitych; w niewolę zahrany między innemi komendant flotyli Major Scheman; u nas poległych i ranionych 25.

Jagodin ścigając Szwedów do Kauchaioki znalazł ich o 6 wiorst przed miastem w najlepszym stanowisku; więc z rot strzeleckich atakują nieprzyjaciela na skrzydłach; reszta z dragonią i armatami uszykowała się na drodze przeciw baterji; trafne z dział naszych strzelanie, atak bagietowy złamał front przeciwników; uciekali w nieporządku 6 wiorst za Kauchaioki; bitwa trwała więcej 5 godzin; Szwedów poległo 67; z naszey strony zabito 9, raniono 38. Pomnażająca się liczba wojsk i statków pod Christianstadem, mocne przedsięwzięcie nieprzyjaciół opanowania Lapferd, zniechęciły G. Denisowa zostawić w Kauchaioki dragonią tylko i kozaków, resztę wojska zbliżyć do Christianstadu. D. 20 rano zaczęła się znowu bitwa pod Peilax. G. Denisow uprzedzając zamiar przeciwny atakowania jego z 2 stron razem, postanowił sam poraziwszy Szwedów w jednym mieyscu zwrócić potęgę całą na drugie. Stanowisko nieprzyjacielskie za Peilax było zastłonięte z baterjami od 6 armat; prawe skrzydło oparte o zatokę gdzie były 4 szalupy, lewe błotem zakryte. Strzelcom Rossyjskim kazano nie dochodząc wąwozu przed frontem Szwedzkim leżącego rozdzie-

lić się na dwoje, i przebierać się na 2 skrzydła; inni strzelce z armatą posiłkowali pierwszych, półk Newski z Biorneburga przybyły z armatą w rezerwie został. Strzelce prawego skrzydła zostawwszy w tyle szalupy zbliżyli się do nieprzyjaciół i ognia dawać zaczęli zwracając ich uwagę na siebie; w pół godziny odkrył się niespodziany ogień na prawem skrzydle; tegoż czasu podeszły armaty, kolumnę Szwedzką zmieszały, batterye ich zgasiły. W tej chwili kazano strzelcom i kozakom uderzyć bagnetem i dzidą; nieprzyjaciele odparci zabitych tracą 175, z naszej strony poległ oficer, 12 żołnierzy, ranił oficer, żołnierzy 27. G. Denisów zajął dawne stanowisko. Szwedzi w rozprawie mieli 2 bataliony piechoty, pół szwadrona jazdy.

D. 23 wiadomość przyszła, że pierwsze 2 dywizye flottyli mają komunikacyą wolną z 3 i 4, a Kapitan Haiden z ran uzdrowiony przyiósł nad ostatniemi komendę. Z Sweaborga do tejże flottyli posłano 5 statków.

D. 24 Od dywizyi 5 flottyli pod Kapitanem Nowokszenczenow doniesiono, że korzystając z wiatru pomyślnego poszła z Jttis ku Jungfersund szukać nieprzyjaciół, i pod Kimito znalazła liniowe okręta i fregaty z wielo mniejszemi statkami które w różnych miejscach stały. Kapitan Rossyiski niżeli do rozprawy przystąpił, użył naprzód obronnych środków, stawiając między wyspami Kimito, Biskopoa, Reverholm; d. 23 wysłał na zwiady 2 statki, które zbliżywszy się do okrętów przeciwnych na strzał działowy, znalazły w małym przeyściu do Jungfersund 2 fregaty, i okręt liniowy; od tych niedaleko stał inny okręt zasłaniający przeyście między dwoma innymi kilka statków małych; dalej jeszcze widziano 2 okręta, 2 korwety. W posilek dywizyi 5 wysłano 6 szalup, które dla mielizny zostały od 4 dywizyi nie przeciagnione na drugą stronę.

D. 25 GM. Szepielew doniósł, że nieprzyjaciół znova na Kauchaiki uderzył z 2 batalionami, 4 armatami, dragonią, więc kazano dragonom i kozakom Rossyiskim z tamtąd wynieść i przyłączyć się do korpusu. Wice Admiral Sariczew doniósł, że d. 21 pod Sweaborgem pokazała się flotta liniowa komendy Admirała Cbanikow. Deżurny GL. Konownicin doniósł Ministrowi wojennemu, jako woyska są opatrzone w żywność i furaz do d. 1 Sierpnia, żołd onemu należący za tercjał Maiowy przywieziono do Helsingfors w monecie srebrnej, i będzie wnet wydany Oficerom z półków przysłanym. Reszta później.

W I E D E N d. 24 sierpnia. Odkryła się prawdziwa przyczyna marszu wstecznego armii Turckiey W. Wezyra i Baszy Bairaktara od granic Serwii do Romelii, wielkie i ważne zdarzenia zaszły w Constantinopolu między dniem 18 i 29 lipca. D. 18 rano Aga Janczarski na czele 15 t. ludzi którym hetmanił, zbliża się pod mury stołeczne i obozem stawa w miejscu Daudbasza zwanem; przy tym korpusie jako przedniej straży woysk Wezyrowskich, znajdowała się chorągiew Proroka Mahometa. Przeto Sułtan Mustafa 4 d. 19 z całym dworem wyjechał za miasto, i iak tylko po-

strzegł owo znamie, zsiadł z konia, przystąpił, upadł na kolana, i do czoła swojego przycisnął. Po tym obrządku Wezyr W. prezentował Monarsze kilku przedniejszych Baszów; między innemi Bairaktara, z którym Sułtan długo rozmawiając powrócił do pałacu, odprawił radę tajną, i powtórnie wyszedł pieszo do głównej bramy na spotkanie owej chorągwi, którą na miejscu zwyczajnem złożono, iakby po wojnie zakończonej powracała. W chwilę później wiadomość przyszła z ciasniny Dardanelskiej, że fregata Angielska bitwę tam złożyła z kilku zbrojnymi Turków statkami; które iey placu dotrzymać nie mogły; tym sposobem upadła powieść, iakoby Kapitan Basza flotę Otomańską z pomienionej ciasniny do Archipelagu prowadząc, niedaleko uścia potkał Angielską, i złączył się z Admiralem owej Lordem Collingwood.

D. 19 wieczorem umiera nagle Aga Janczarów, urząd wnet oddano Baszy Seimen. Wprzód nieco Bairaktar wysłał jazdy tysiąc dla oswobodzenia owego oficyera, który w zamku Fanaraki zdiowszy głowę znanemu buntownikowi Kawaghi Oglu, sam przez mściwych żołnierzy zmarłego w tymże zamku był oblężony. Posilek Bairaktara późno przyszedł, już albowiem Spahowie po mężnym odporze, gdy nie widzieli obiecaney odsieczy, korzystając z ciemności nocnych uciekli do blizkiego lasu, z kąd szczęśliwie przyszli do obozu Wezyra.

D. 20 rano Janczarowie trzymający załogę w zamkach, słysząc o przyścisnu naglej armii Wezyrowskiej, odezwę uczynili do Bairaktara; wszystkim przebaczył, iednych w lądowym woysku, drugich na flocie pomieścił. D. 21 Bairaktar na czele 1500 wybranej jazdy odwiedza Wezyra W. w jego pałacu, z kąd pośpiesza na radę do Sułtana; tu złożono z urzędu Muftego Atallach, i następcę Arabzade ogłoszono. D. 22 ztracili podobnym sposobem miejsce obydwu Kadileskierowie Romelii i Natolii, czyli naywyżsi sędziowie woyskowi, Muhib Minister zagranicznych Porty interessów, iakoteż wielu oficyerów Janczarskich z 8 i 19 półku; wszystkim na wygnanie iechać kazano do Cypru, Bursy, miejsc innych.

Skutek pokazał, że te odmiany Sułtan Mustafa czynił, i powolność Bairaktarowi oświadczał, zabiegając większymi odmianami; lecz ciost przewidywanego nie mógł odwrócić. Przybywa z Azyatyckich brzegów do Constantinopola Kaliangi Oglu przyjaciel Bairaktara z 5 t. piechoty, 3 t. jazdy Natolskiej; część większa ludu stanęła obozem pod Scutari, któremu przypatrywał się z daleka Monarcha, iakoteż dywizyi ciągnącej przez stolicę. Od d. 22 do 27 spokojność głęboka. D. 28 Bairaktar odkrył prawdziwe zamiary swoje. Mustafa ogłosił tego Baszę Generalissimusem woysk Otomańskiej Porty; na tę dostojność wyniesiony człowiek otacza mieszkanie Wezyra W. pieczęć Monarchii odbiera, upadłego wodza iako już więźnia pod mocną strażą odsyła do obozu pod Daudbasza rozłożonego. Tegoż czasu Sułtan z własnej chęci czyliteż ustępując naleganiu obcemu, zapomniawszy na obietnicę uroczyscie daną podczas rewolucyi przeszłorocznej szanowania dni Selima 34

wysła do nieszczęśliwego pana z Eunuchów i 8 zaufanych Murzynów z iedwabnym stryczkiem; iakoż w chwilę potem ciało zmarłego już Selima posrod dziedzińca pałacowego wystawione było na widok publiczny. Leż i ta gwałtowność nie ocaliła Mustafę, aniteż pomogła iemu do zniszczenia wiadomych zamiarów Bairaktara; wybiła już godzina rewolucyi; o godzinie 5 z południa ogromne strzelanie działowe z pałacu, Tofana, i flotty, głośnie okrzyki niezliczonego ludu po wszystkich rynkach i ulicach, zwiastowały Turkom nową rząd ich przemianę. Mustafa 4 panować przestał, o życiu iego żadney wiadomości niema; Sultánem ogłoszony jest Mahomet 6 brat rodzony, syn Abdul Hamida, mający lat 23 zakończonych d. 20 lipca, ostatni z Ottomanów. Nowy ten Monarcha Bairaktarowi oddał pieczęć państwa, potwierdzając onego na urzędzie Wezyrowskim; Eunuchów i Murzynów, którzy Selimowi 3 niedawno życie wydarli, śmiercią ukarać kazał. Cała rewolucya zakończyła się bez żadnych zbrodni, krwi obywatelskiej nie przelewano; spokojność nieco w początkach wzruszona, powróciła natychmiast do stolicy, skoro ludowi ogłoszone zostało wstąpienie na tron Mahometa Sultana.

Reichel urzędnik wojskowej kancllaryi umierając odkazał testamentem dla Akademii wyzwolonych kunsztów kapitał, od którego procent 800 zł. ryń. wynoszący ma być corocznie dawany uczniowi najlepiej dystyngwującemu się w malarstwie lub snycerstwie. Znamy patryotę i Poeta Austriacki Baron Geramb prosił o pozwolenie urzędu Francuzkiego, ażeby mógł własnym kosztem wystawić grobowe monumenta Generałom Hotze, Palfy, Piaszek, poległym we Włoszech i w Szwyjcarach; myśl obywatelska pochwałę i pozwolenie zyskała. Mówiąc o czynach patryotycznych nie godzi się zapomnieć postępków jednego z bogatych obywateli Carinthii, który 4 t. ludzi do pospolitego ruszenia sam uzbroił i opatrzył. Cała armia Austriacka stoi na kantonach; słychać że na początku jesieni zgromadzić się ma do obozów pod Wiedeń, Wels, Pettau, i Pragę na zwyczajne ćwiczenia. Na miejscu Graffa Zichy O Donel został Ministrem skarbowym. G. Colloredo dziękuje za prezydentcy radę wojskowej; następcą iego będzie G. Bellegarde, GG. Grune i Mayer zostali konsyliarzami stanu. Cesarz formować kazał 4 kompanie kadetów, z których 1 w Austrii, 2 w Czechach, 3 w Morawii, 4 w Gallicyi będzie utrzymywana; każda liczyć ma 124 młodzieńców, i potrzebną liczbę nauczycielów, którzy ich usposobią do stanu rycerskiego.

MUNCHEN d. 20 sierpnia. Wszystkie wojska Bawarskie są w poruszeniu; przed końcem ter. miesiąca 3 obozy widzieć będziemy; 1 pod Auszpurgem, 2 pod Plattingen, 3 pod Norimbergą, wodzami wyznaczeni GL. Wrede, Deroy, Jsenburg, każdy z nich 10 t. żołnierza ma hetmancić. Półki nowo zaciężne sławnych strzelców Tirolskich z oyczyny swojej do Bawaryi przechodzą. Król Maximilian, i syn iego następca tronu teraz bawiący w Szwyjcarach, wkrótce do miasta naszego przybyć mają. Król Wurtembergski po krótkiej

chorobie przyszedłszy do zdrowia rozkazał wojsku swemu zgromadzić się do obozu pod Elwangen wytkniętego. Podobnym sposobem Król Saski zalecił, ażeby przed końcem sierpnia 20 t. Saksów, ile na spólną potrzebę związku Reńskiego dawać powinna Saxonia, zgromadziło się do obozu pod Pirna, drugiego między Neustadt i Stolpen przy granicach Czeskich; ten korpus składa się z 15 szwadronów jazdy, 20 batalionów piechoty, 5 bateryi artylleryi; jazda po wsiach będzie rozłożona, piechota w otwartem polu stać powinna. Dług publiczny Królestwa Westfalskiego wynosił 120 mill. franków; szczególny niektórych onego prowincyi 60 mill. wszystkie w iedno złane obowiązują się stany za swój przyjąć, i zapłacić. Król Hieronim z wód mineralnych Hannowerskich w Nenndorf jeszcze nie powrócił do Cassel; w niebytności iego rada wojenna zatrudnia się pilnie przeprowadzeniem armii do zamierzonej liczby 30 t. Wojska Francuzkie które dotąd stały w Berlinie i Brandeburgii zbierają się pod Bamberg z Marszałkiem Victor; Soult miejsce iego zajął w stolicy Pruskiej. Jest pogłoska, że korpusy Massena, Ney, Mortier wkrótce Szląsk opuszczą; kraju tego powstać niegdy kwitnąca odmieniła się znacznie w 2 letnim przeciagu. Z Bawarskiej stolicy wiele armat i amunicyi w tych d. posłano do Passau i twierdz Tirolskich. Przez prowincye nasze często widzimy teraz idące podobne transporta ze Włoch do Niemiec dla armii Francuzkiej. W. X. Badeński 4 t. żołnierza swego pod Rastadt zgromadzonym kazał być gotowemi do marszu; podobno pójdą do Moguncyi.

COPENHAGA d. 16 sierpnia. Król Fryderyk 6 wydał edykt zciągający się do stopniów obywatelskich; dzielą się na klasy; w 1 umieszczeni W. Kanclerz, Generał Feld Marszałek, Generał Admirał, W. Podskarbi, Tajny Minister stanu, Wielkorządca Norwegii, Wielkorządca Holsztynu i Sleswicku, Kawalerowie orderu Słonia, Feld Marszałkowie, Namiestnik W. Admirała, Kommandorowie orderu Dannebrog, W. Podkomorzy, G. artylleryi, Wice Gubernatorowie Norwegii i Xięstw lądowych, Generałowie en chef. Admirałowie, Generałowie Lieutenanci, Wice Admirałowie, Ministrowie zagranicznych interessów i drugich departamentów, wyżsi urzędnicy dworu Króla i Królowey, iacy są Marszałek, Koniuszy, Łowczy, Mistrz ceremonii. W Klasie 2 położeni Graffowie, Generał Maiorowie, Kontr Admirałowie, Prezydenci wyższych sądów, posłowie u zagranicznych dworów, Kuratorowie Akademii, Rektor Akademii Copenhagskiej, Biskupi &c. W Klasie 3 inni urzędnicy dworscy, królowi, sędziowie &c. O wojnie u nas nie słychać; Selandya ciągle jest opasana eskadrami Angielskimi, chociaż liczba wojennych okrętów u brzegu wyspy naszej krążących zdaje się znacznie zmniejszona. Nieprzyjaciel nic nie czyni, przestając na przzerwaniu komunikacyi między stolicą Duńską i prowincjami, przeto żadney rząd nie ma wiadomości z Norwegii aniteż od granic Szwedzkich. 2 fregaty Angielskie stanęły przed portem Christiania, krótko bawiły, nic nie przedsięwzięły, i odeszły. W Belcie większym

nieprzyjacielskich obrótów nie widać. Korsarze nasi wybiegając w liczbie wielkiej na morze, czasem powracają z statkami zabranymi, które rzadko są Angielskie, lecz zawsze prawie miast i narodów obojętnych własne; i te iednakże konfiskujemy, skoro się okaże iż są ładowane towarem albo produktem Angielskim i zamorskich osad.

PARYŻ d. 16 Sierpnia. Napoleon Imperator zawczora do S. Cloud powrócił z podróży do Hiszpańskich granic; w porcie Brest nie był; w zamku Valencay odwiedził Wice Elektora Talleyrand; czyli zaś widział się z X. Asturyi i drugimi Infantami Hiszpańskimi, którzy tam mieszkają, niewiadomo. Wczora przyjmował Monarcha od rodziny swojej i wszystkich urzędów zwykłe powinszowania, iako w dniu dorocznym narodzenia swego, który stolica nasza uroczyscie obchodziła. W Nantes bawiąc dawał audyencyą między innemi Konsystorzowi Kościołów Protestantkich, którego Prezydent w pięknej mowie wspomniawszy; iako Henryk W r. 1598 edyktem danym w temże mieście zgasił pożogę wojen domowych między Katolikami i Hugonotami przed 40 laty zapaloną; iako pod cieniem edyktu nieśmiertelnego kwitnął pokoy we Francyi przez lat 90; iako naostatek Ludwik W. zniszczył pamiętne dzieło pradziada, i niezgoioną ranę zadał oyczyźnie wywołaniem z iey granic kilku krociów tysięcy Hugonotów; to wszystko przełożywszy Prezydent winszował Imperatorowi, że wraz po objęciu rządów Francyi obcą i domową wojną zniszczoną, ogłosił tolerancyą powszechną, wolność sprawowania obrządków każdemu niewzruszoną. Podobne dziękczynienia złożyli zgromadzeni licznie Kapłani Ven'eyscy obrządku Katolickiego, że zburzone ręką Jakobinów ołtarze wskrzesił, potrzeby zaś duchowieństwa tak hojnie opatrzył, że już prosić o co nie ma.

Znaiome światu bogate skarby, któremi napełniona była niegdy świątynia Loretańska; wszystkie dary Monarchów, ofiary wielu narodów rewolucya pożarła. Lepsze czasy powracają; nowa Hiszpanii Królowa ztąd wyjeżdżając do Madritu monstrancyą wielce kosztowną do pomienionego Kościoła przesłała. Co się dzieie w państwach iey małżonka nie wiemy; rząd nic nie ogłosił opisawszy w krótkich słowach obrządek ogłoszenia Katolickiego Króla w Madricie. Doniesienia prywatne znać dają, że na czele rokoszantów prowincyi zachodnich miał stanąć Kardynał Burbon Arcy Biskup Toletański, syn zmarłego Infanta Ludwika, brat Xiężny Pokoiu. Lecz tej powieści wierzyć nie chcemy, pamiętając, że ten Prałat z Hiszpańskich najpierwszy oświadczył hołd posłuszeństwa i wiernosci Napoleonowi, gdy usłyszał że Karol 4 zlał na niego prawa swoje do korony. Słychać że nie już Massena, lecz Marszałek Lannes albo Ney będzie najwyższym wodzem armii Francuzkich w Hiszpanii, G. Savary Gubernatorem Madritu; równym sposobem wiele innych urzędów naybardziej wojskowych Król Józef odda podobno Francuzkim oficyerom, które piastować będą dopóki zupełna spokojność nie zakwitnie w narodzie.

Grand Hiszpański Campo Alange darował Imperatorowej Francuzkiej dość liczną trzodę najpiękniejszych owiec, którą z wielkiem staraniem

do Morfontaines zprowadzono. Z posłów zagranicznych przy dworze naszym w Bayonne byli tylko Saski i X. Prymasa związku Reńskiego; obydwa ztamtąd za dworem powrócili. Wszystkie pałace i dobra dziedziczne które w oyczystym kraju dotąd posiadał W. X. Berg i Clivii, po wyniesieniu iego na tron Neapolitański dostały się Imperatorowi. Minister morski Decres długo bawił w porcie Bresteńskim, zkaż według powszechnego domysłu ma wkrótce wynieść liczna eskadra na ratunek osadom Hiszpańskim; wnosić trzeba, że ią wesprze druga w Rochefort i Orient uzbroiona, zkaż iak wielokrotne doświadczenie nauczyło, iest łatwiejsze wyjście dla Francuzów niż z Brestu, przed którym Angielskie floty stateczniej wytrzymywać zwykły zimową burzę i nawalność.

Marszałek Senator Perignon od nowego Króla Neapolitańskiego mianowany został General Gubernatorem stolicy Neapolu, i Namiestnikiem iego w woysku narodowym; tenże najwyższą komendę otrzymał od Napoleona nad armią Francuzką, która pomienione Królestwo zastępuje. Szkody które ubożsi ludzi ponieśli w Piemencie podczas ostatniego trzęsienia ziemi, za rozkazem Gubernatora X. Borghese zrachowane million franków przenoszą.

Minister Sekretarz stanu Maret otrzymał tytuł X. Bassano. Imperator zwiedziąc departament południowe i zachodnie, widział na wielu miejscach złe drogi i mosty; wszystkie naprawić kazał, i potrzebne summy na to wydać ze skarbu. Drugim wyrokiem postanowił administracyą szpitalów założonych przy wodach mineralnych w prowincjach blizkich gór Pyreńskich, dla wygody mianowicie ludzi ubogich i stanu żołnierskiego; te szpitale są w Bagneres, Bareges, Luz i wiele innych; ubodzy i woyskowi bezpłatnie będą przyjmowani i leczeni. Szef Orszaku 11 legionu honorowego Marszałek Francyi iest Prezydentem administracyi. Małoletni synowie nowego Króla Neapolitańskiego wyiechali do Neapolu za któremi ociec wkrótce pośpieszy. Z tego kraju wielu znaczniejszych obywatelów przybyło do nas dla powitania swego Monarchy, między drugimi Margrabia de Gallo Minister zagranicznych interessów, i Clary Półkownik synowiec Królowy Hiszpańskiej. W porcie Nantes podczas bytności Napoleona zpuszczono na wodę fregatę od 44 armat, iest to trzecia w roku teraz tam zbudowana. Lecz iakiekolwiek uzbraiania morskie czyniemy w portach nad Oceanem i morzem śródziemnem położonych, te równać się nie mogą z ogromem przedsięwziętych w Anvers, Flessingue i Hollandyi. Ponieważ trudno iest znaleźć maytków we Francyi, rząd nasz zaciągnął ich kilka tysięcy na swój żołd w Danii i portach Niemieckich, zkaż liczne partye do flott pomienionych często zprowadzamy. Na tegorocznym w Beaucaire iarmarku ledwie półowę widziałno zamorskich produktów, porównywiąc z przeszłemi laty; iednak i ta ilość zmniejszona dowodzi; że kontrabandystowie umieją omylać zabiegi rządowe, i naysurowsze przepisy daremnemi czynić; handel zaś i komunikacya z Anglikami nie iest przecięta u nas zupełnie.